

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

DAGNY

TIDNING FÖR
SVENSKA
KVINNORÖRELSEN

UTGIFVEN GENOM FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET AF FÖRENINGEN DAGNY

N:r 40.

Stockholm den 28 Oktober 1909.

2:a årg.

Prenumerationspris: 1/4 år . . . kr. 4: 50 1/2 år . . . kr. 2: 50 3/4 år . . . " 3: 50 1 år . . . " 1: 25 Lösnummer 10 öre. Prenumeration sker såväl i landsorten som i Stockholm å närmaste postanstalt eller bokhandel.	Redaktion: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Telefoner: Allm. 63 53. Riks- 122 85. Utgifningstid hvarje torsdag.	Redaktör o. ansvarig utgivare: ELLEN KLEMAN. Mottagningstid: Kl. 11—12. Stilm 1909, F. Englund's Boktr.	Expedition och Annonskontor: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Post- och telegrafadress: DAGNY, Stockholm.	Annonspris: 15 öre per mm. Enkel spaltbredd 50 mm. Marginaiannons under texten 15 mm:s höjd per gång 10: — Rabatt: 5 ggr 5 %, 10 ggr 10 % 20 ggr 20 %, 50 ggr 25 %. Annons bör vara inlämnad senast måndag f. m.
---	--	--	---	---

Andelsrörelsen i Finland.

Hannes och Hedvig Gebhard.

Den 2 oktober firades i Helsingfors med storartade festligheter 10-årsdagen af sällskapet Pellerovos stiftande. Icke alltid i detta jubileernas tidevarf är anledningen till en årsdags firande verkligt stor och rik, men det företag, som den 2 oktober 1899 grundades under namn af *Pellervo, sällskap för befordrande af andelsverk samhet bland Finlands landtbe folkning*, har redan genom sin tioåriga verksamhet gjort sig i högsta grad förtjänt af allmän uppmärksamhet och allmänt erkännande. Med Pellervo har andelsrörelsens stora idé trängt igenom till själfva Finlands folk, och verkningarna däraf, såväl materiellt som ideellt, äro af den största räckvidd. Hvad sällskapets stiftare åsyftade, icke endast ett höjande af folkets ekonomiska ställning utan äfven lika mycket af dess intellektuella och kulturella nivå, har i stor utsträckning uppnåtts, och hela andelsrörelsens utveckling, så som Pellervo ledt den under dessa tio år i Finland, kan pekas på som ett enastående storartadt resultat.

HANNES GEBHARD.

HEDVIG GEBHARD.

Finlands andelsrörelse har nämligen icke såsom flertalet andra länders växt fram ur af småfolket på eget initiativ grundade andelsföretag, hvilka sedan koncentrerats i gemensamma centralaffärer och lokala förbund. Rörelsen upptogs och leddes af enskilda män, hvilka under en tid af nationell fara och nöd för landet insågo, att andelsrörelsen var den stora idé, som skulle kunna samla och rädda folket. De bildade då ett sällskap till främjandet af detta mål, Pellervo, och det är denna organisation som bestämt hela rörelsens riktning. Väl hade tidigare några handelsandelslag, andelsmejerier och äfven andelskassor startats, men andelsverksamheten hade icke uppfattats som en *särskild, enhetlig* princip och icke bedrifvits såsom en själfmedveten, enhetlig rörelse med ett bestämt mål och ett program, som skulle förverkligas. Någon lag om andelsverksamhet fanns icke heller, hvarföre dessa kooperativa föreningar ej kunde få någon lagstadgad form för sin verksamhet.

Promenaddräcker och Kappor

Vår stora mellangenre rekommenderas.

Elegant smak! Solidt arbete! Förmånliga priser!

GUSTAF HOLMBLOMS KAPPAFFÄR, NORMMALMSTORG

Det var det för Finland ödesdigra året 1899, då med februarimanifestet det första anfallet gjordes på landets konstitutionella frihet. I alla kretsar började man fråga sig hvad som kunde göras för att bjuda faran spetsen, och första svaret blef, att folkets bildningskunskap måste höjas, ty kunskap är makt. Men det fanns män tillhörande en nyare riktning och genomträngda af moderna socialpolitiska åsikter, hvilka framkommo med den meningen, att ett folk, som lefver i fattigdom och okunnighet, måste först af allt få sin hunger tillfredsställd, sedan är det tid att bjuda dem kunskapens dryck. De lägre klassernas ekonomiska ställning måste först förbättras. Och möjlighet härtill sågo de i att göra andelsidén känd bland folket och genom att skapa de former, i hvilka andelsverksamheten på det ekonomiska lifvets olika områden kan förverkligas. Till detta ändamål stiftades sällskapet Pellervo, och detta är äfven dess första stadgeparagrafer. Som programpunkter stå vidare att främja uppkomsten och centraliseringen af särskilda andelsföretag, att gifva råd och handledning m. m.

Den man, som först hade klart för sig, att det var andelsrörelsens idé, som skulle väckas och spridas hos Finlands folk för att nationellt och ekonomiskt höja och stärka det, var professor Hannes Gebhard, och det var han, som tog initiativet till Pellervos stiftande och som under alla dessa år suttit, och ännu sitter, som sällskapets ordförande. Han var med i den kommitté, som på otroligt kort tid, mellan den 23 mars och 10 juni 1899, utarbetade ett betänkande angående *lag om andelsverksamhet*, en lag, som efter åtskilliga öden fick sin stadfästelse i juli 1901. Och det är väl han, som i stort sedt kraftigast medverkat till det storartade resultat, som Pellervos verksamhet under dessa tio år lämnat genom inrättandet af andelskassor, handelsandelslag, andelsmejerier, tjuvföreningar, maskinandelslag, landtmannagillen m. m. hela landet öfver. Här bör dock nämnas, att verksamt bistånd i detta arbete lämnats af de olika länens landtbrukssällskap.

I en vid 10-årsfesten utgifven illustrerad finsk folktidskrift yttras äfven följande erkännande ord om professor Gebhards verksamhet: »Med manlig energi och kraft har han ledt Finlands andelsrörelse från seger till seger, med oförtröttad entusiasm offerande tid och arbete för sin idé» — —. Vidare tillägger tidningen: »Vid prof. Gebhards sida bör hans hustru Hedvig Gebhard nämnas. Hvad denna fint bildade, varmhjärtade kvinna varit för Pellervo, vet endast den, som varit i tillfälle att närmare följa Pellervos arbete».

Med detta anförande ha vi kommit in på hvad som är af alldeles särskildt intresse för Dagnys läsare, nämligen fru Hedvig Gebhards stora insats vid sidan af hennes mans till andelsidéens utbredande i Finland. Vi känna henne förut som en af finska landtdagens första kvinnliga representanter och som en

energisk och verksam förkämpe för kvinnornas intressen. Sin mans trägna och outtröttliga hjälpare och medarbetare har hon funnit tid att äfven utträtta ofantligt mycket i andelsverksamhetens tjänst. Själf skrifver professor G. om henne i en artikel om rörelsens första tider: »Under de nu tillryggelagda tio åren har hon utfört en mängd visserligen till största delen för världen osynligt arbete, som icke desto mindre för vår rörelse varit af utomordentlig betydelse: än vid redigerandet af tidskriften Pellervo (sällskapets publikation), än vid omsorgen om andra publikationers försättande i tryckfärdigt skick, än vid anordnandet af Pellervodagarna, än vid utarbetandet af Sällskapets årsredogörelser, i våra rådplågningar har hon tagit del, öfverallt varit med. Då vi andra tröttnade och arbetet icke desto mindre måste göras färdigt, har hon vakat nätter och dagar, helg och söcken, för att utföra detsamma. Då vi andra blundade, har hennes uppmärksamhet varit vaken. Då vi andra glömde, har hon kommit ihåg».

Förutom allt det osynliga arbete, som fru Gebhard tagit på sig och om hvars stora räckvidd och betydelse hennes mans ofvan anförda yttrande vittnar, är det särskildt vid redigerandet af tidskriften Pellervo, som fru Gebhard framträdt, i det hon står för utgifvandet af den svenska upplagan, hvilken utgår i 2,500 à 3,500 exemplar. Här kan i förbigående förtjäna att nämnas, att den finska upplagan går i ända till 20—25,000 exemplar. Förutom tidsningsarbetet har fru Gebhard varit verksamt intresserad vid startandet af andelsbageriet Elanto, Finlands största bageri och i alla afseenden mönstergillt. Alltsedan Elantos grundande har hon varit medlem af styrelsen.

Det är i fast öfvertygelse om att andelsverksamheten behöfver kvinnorna, särskildt såsom vårdarinnor af dess *ideella* principer, som fru Gebhard med så stor entusiasm arbetar för saken och vill ha kvinnorna att taga del i densamma. Och äfven därför, att det är ett område, där de icke behöfva tvinga sig in, utan där man verkligt vill ha dem med. Ty på detta område ha kvinnorna mötts af uppskattning och erkännande. Den berömda franska nationalekonomen professor Ch. Gide svarade på frågan: »Hvad kan kvinnan göra för andelsverksamheten? med följande uttalande: »Allt. Det är helt visst af henne, som dess utveckling eller dess undergång beror». Fru Gebhard är äfven fylld af tron på allt hvad kvinnorna kunna göra för andelsrörelsens utveckling, och hon ser saken i stort, pekar på det stora mål, till hvilket de skola medverka — att vid sidan af andelsverksamhetens ekonomiska syfte skapa *bättre* och *lyckligare* människor, höja dem *etiskt* och *socialt*.

Men äfven ur kvinnoakssynpunkt ser hon med glädje, att den kooperativa verksamheten är ett fält, där kvinnorna lätt kunna komma in och blifva jämställda med mannen. I ett bref dateradt H-fors den 7 okt. 1909 skrifver hon:

»Bland det som under vår stora jubileumsfest gladdde mig nästan mest, (vi hade 1,500 kooperatörer samlade och representanter från England, Tyskland, Sverige, Norge, Danmark, Ryssland, Livland och Ingermanland här) var ett uttalande, som vår tyska gäst, en ifrig gammal kooperatör, därtill medlem af riksdagen och preussiska landtdagen, hade: »Bland allt jag lärt hos Er, är att kvinnorna skola mera med i Kooperationen, och nu skall jag göra mitt till, för att vi hädanefter skola öppna våra kooperativa föreningar för dem».

»Ett slag för kvinnosaken alltså, midt i allt detta», tillfogar hon jubilerande.

Vi, som här hemma på nära håll kunnat följa den lyckliga utvecklingen af ett kvinnornas eget kooperativa företag, Svenska Hem, taga med ett särskildt intresse del af hvad som utträttas på detta område i andra länder och alldeles särskildt i hvad mån kvinnorna därvid medverkat. Det stora arbete i andelsverksamhetens tjänst, som fru Hedvig Gebhard vid sin makes sida utfört i Finland verkar i hög grad eggande och lifvande. Med kunskapen om hvarje ny framgångsrik insats, som göres af en kvinna, växer förhoppningen om att Kooperationens idé skall omfattas och upptagas af allt flera och flera kvinnor och att de skola arbeta för dess praktiska förverkligande till gagn för hela samhället. Men äfven dem själfva till godo, ty för att ännu en gång citera Gide:

»Andelsverksamheten skall återgälda kvinnorna efter samma mått som det, hvarmed de gifvit, ja, till och med hundradefaldt, ty idéer, verk och institutioner äro mindre nugga än de mänskliga individerna: de belöna oss alltid — genom vårt goda medvetande, genom förnyandet af våra krafter och vår tro — för hvad vi gjort för dem».

E. K—n.

»Storstrejken och kvinnö- rörelsen än en gång.»

Under ofvanstående rubrik har Sydsv. Dagbl. för den 16 okt. ännu en gång uttalat sig om sin stora upptäckt, »samarbetet mellan strejkledningen och de borgerliga kvinnorna». I artikeln, som kom oss tillhanda alltför sent för att kunna omnämnas i förra veckans nummer af Dagny, fullföljes samma taktik som förut att gent emot en officiell dementi från ordf. för L. K. P. R. ställa ett fullkomligt obevisadt påstående och kalla detta för »ett faktum». Beträffande sina anonyma meddelare, så vill tidningen icke nämna dem, icke utlämna dem »till förföljelse af den socialdemokratiska pressen».

Då vi anse, att ifrågavarande artikel hör till dem som icke förtjäna att besvaras, afstå vi från vidare kommentarier.

Kvinnor i den offentliga arbetsförmedlingens tjänst.

Dagny N:r 38 innehåller ett inlägg i ofvanstående ämne af föreståndaren för Norrköpings arbetsförmedlingsanstalt, hr Alb. Bergström, afsedt att närmare belysa det faktum, att kvinnlig arbetskraft sedan åtskilliga år tillbaka blifvit använd i den offentliga arbetsförmedlingens tjänst.

I min artikel i Dagny N:r 36 med ungefär enahanda rubrik nämner jag särskildt ordet »chefsposter» på tal om fröken E. Lindquists föreståndarskap vid Eslöfs arbetsförmedling, härmed just markerande den hittillsvarande förekomsten af kvinnligt arbete — ehuru af assisterande och tillfällig art — å dessa anstalter.

Angående fröken Lindquists omstridda rätt att räknas som den första kvinnliga föreståndaren vid offentlig arbetsförmedling i landet har föreståndaren vid Malmö stads arbetsförmedling, hr N. Skogh, benäget meddelat, att Eslöfskontoret ej sorterar under länskontor, som fallet är med anstalterna inom Östergötlands m. fl. län, utan direkt under kommerskollegium, samt att det, i likhet med öfriga anstalter inom Malmöhus län, har sin egen styrelse å platsen. Med afseende å löneförhållanden och själfständig ställning råder stor olikhet mellan de båda slagen af föreståndarplatser, om än arbetet i stort sedt är tämligen likartadt.

Det är ju på det hela taget ganska likgiltigt, hvem som kan anses vara den »första» på området i fråga. Men då saken nu blifvit ställd under debatt, torde ännu en gång böra framhållas, att den kvinnliga föreståndarplats i arbetsförmedlingens tjänst, som f. n. innehafves af fröken Lindquist, i detta nu står ensam i sitt slag inom landet.

ELSA ALKMAN.

Arbetet, hemmet och kvinnorna.

Det ständigt under debatt ställda problemet, huru de arbetande kvinnorna, särskildt de inom industrien använda, skola kunna förena detta arbete med uppfyllandet af de fordringar, som i hemmets och barnets namn ställas på dem, har varit föremål för lifliga öfverläggningar vid den från den 4:de till 7:de oktober af Tysklands olika kvinno-föreningar i Berlin hållna kongressen. Det torde vara af intresse att något vidröra hvad som därunder framkommit.

Dr Hanns Dorn från München höll ett föredrag i frågan, hvarvid han, stödd på den senast anställda räkningen af i yrkesarbete anställda personer, påvisade, att en stor tillströmning af kvinnor pågår inom kategorien icke yrkesutbildade arbetare. Däremot äro de yrkeskunniga kvinnorna i aftagande. Så är t. ex. inom bageri-, char-

kuteri-, bokbinderi- och kartonagefacken i Tyskland antalet yrkeskunniga arbeterskor i nedgående och de icke utbildades förhållandevis i stigande. Inom bokbinderiyrket har de senares antal stigit från 10,000 till 27,000, inom trädgårdsskötseln från 9,000 till 14,000, då däremot de utbildade kvinnliga trädgårdsmästarnes antal endast stigit med 100 (2,600 mot 2,500).

Med anledning af dessa förhållanden framhöll talaren, att tillströmningen af underhållig arbetskraft var en nationalekonomisk fara för hela landets industri. Därföre vore nödvändigt att arbeta för att kvinnorna erhöles yrkesutbildning. Dr Dorn framhöll som sin åsikt, hvilket också är "Fortschrittliche Frauenvereins" ståndpunkt, att förvärfarbetet skall vara en lifsuppgift för kvinnorna liksom för männen och att således den gifta kvinnan principiellt skall stanna kvar i yrkesarbetet.

Detta anförande framkallade en stormig debatt, då å andra sidan framhölls den åsikten, att målet för och den slutgiltiga lösningen af kvinnofrågan vore just att icke uppställa som lifsuppgift för kvinnan hennes användande i förvärfarbetet. Dr Käte Schirmacher, som tidigare hållit ett föredrag om "Hushållsarbetets förenklande genom moderna tekniska hjälpmedel" företrädde den förra åsikten, då däremot fru Marie Stritt delade den senare. Sin uppfattning hade hon äfven framhållit i ett föredrag öfver "Äktenskap, moderskap och förvärfarbete".

Kvinnorna veta väl, att här ligger en väsentligt skiljande grundåskådning. Dr Alice Salomon har en gång formulerat de olika uppfattningarna sålunda: "Den ena sidan vill befria de gifta kvinnorna från förvärfarbetet, den andra åter lyfta bort från henne bördan af hushållets skötande och familjeplikterna". Dr Dorn framhöll en smula spydigt, att de som vilja inskränka kvinnornas rätt till förvärfarbete — för att beförtra barnens väl och för att för nationen vinna ett friskare uppväxande släkte — kalla sig den "yngre riktningen". Själaf ansåg han, att detta var en urgammal ståndpunkt.

Anna Plochow, den kända penna som i Berliner Tageblatts "Frauen Rundschau" refererat mötesförhandlingarna, avslutar sitt referat med ett preciserande af att här ligger ett af de svåraste problemen, icke endast för kvinnorörelsen utan äfven för nationalekonomien. Kvinnornas användande inom yrkesarbetet måste för att icke blifva ruinerande för landets industri föregås af yrkesutbildning, hvilket å sin sida åter förutsätter icke ett tillfälligt användande af kvinnan före äktenskaps ingående utan att detta arbete blir en fortgående lifsuppgift. Mot detta återigen — kvinnornas och mödrarnas allmänna inrangerande bland förvärfarbetarna — anser Anna Plochow nödvändigt att göra front i det nya släktets namn. Något medel till lösning af frågan anger hon emellertid icke.

Ett samtal med en fransk suffragist.

(Fritt ur »Figaro».)

Madame Schmahl, ordförande i franska F. K. P. R., mottogs nyligen i audiens hos Frankrikes nyvalde konseljpresident, M. Briand. M:me Schmahl lät anmäla sig hos M. Briand ej blott i sitt eget namn, utan äfven i egenskap af representant för Kvinnliga rösträttsföreningens kommitté, som bland sina medlemmar räknar vice ordförandena hertiginnan d'Uzès och M:me Blanche Schweig samt sekreteraren M:me Jane Misme, redaktör för tidningen »La Française».

M:me Schmahl bor i Paris, dock icke i dess centrum. För att mindre störas i sitt arbete har hon en smula isolerat sig och valt sin bostad midt emot Parc Montsouris i en vacker liten villa, där litteratur och böcker af allehanda slag hopa sig, sedan de lästs och studerats af denna begåfvade kvinna med den sprudlande intelligensen, baserad på och närd af djupgående kunskaper.

Jag fann M:me Schmahl i sitt arbetsrum i färd med att avsluta sin korrespondens före middagen. Jag kastade mig genast »in medias res» och förklarade henne anledningen till mitt besök.

»Mina intryck alltså af min audiens hos M. Briand?» svarade hon. »De äro i allo förträffliga! M. Briand är sedan långt tillbaka varm anhängare af den sak, för hvars skull jag anhållit om företräde hos honom: det lagförslag, som för kort tid sedan framlades af M. Dussaussoy i deputeradekammaren, att den proportionella valmetoden, hvilken af åtskilliga deputerade ur alla partier ansågs högeligen önskvärd, äfven borde låta representera de franska kvinnor, som i likhet med männen betala sina utskylder. M. Ferdinand Buisson har afgifvit redogörelse för denna motion och håller på med att utarbete en ny sådan, där han intager en synnerligen gynnsam ställning gent emot förslaget och förordar valbarhet för kvinnor till stadsfullmäktige och landstingen.

»Jag står», fortsatte M:me Schmahl, »i spetsen för en kommitté, som kämpar för dessa mål. Det var för att bedja M. Briand såsom minister intressera sig för dessa, som jag begärde ett samtal med honom». — »Och hvad svarade han?» — »I korthet följande: »Hvad mig personligen beträffar, finnes intet i de idéer Ni här framställer, som kan misshaga mig. Då jag var eklesiastikminister gjorde jag allt hvad i min makt stod för att gynna de kvinnornas sträfvan, som gingo ut på att förbättra deras lott. Hvad nu kvinnornas politiska rösträtt beträffar, kan jag icke personligen träda emellan. För att besluta i den frågan fordras öfverläggning i sittande statsråd. Men det tillkommer Eder, mina damer, att göra ställningen sådan, att den påkallar regeringens intresse.»

»Konseljpresidentens sympatier för oss», tillade M:me Schmahl, »äro synnerligen uppriktiga, ehuru

Sprid Dagny!

han icke i ett slag kan omsätta dem i praktiken. Han förstår fullkomligt våra uppställda önskemål.»

Jag fortsatte att tala med M:me Schmahl om den rörelse, som för ögonblicket äger hela hennes intresse.

»Hvad som än kan göras», så slutade Madame Schmahl sitt samtal med mig, »skall den abstrakta rätten och rättvisan hand i hand med den intellektuella kulturens utveckling vinna seger».

N—n.

Själfhjälp.

Röda korsets kvinnoförenings centralstyrelse i Stockholm har låtit publicera följande upprop:

Röda korsets plats är i nödens närhet. Med tanke på detta vill Röda korsets kvinnoförenings centralstyrelse härmed framlägga ett förslag, som, därest det med sympati omfattas af allmänheten, kan bli till hjälp för många arbetsvilliga kvinnor.

Så som förhållandena för närvarande stå inom vårt land, torde genom arbetsbrist en verklig nöd inträda i mångt hem, där hufvudern af en eller annan orsak mist sin dagsinkomst. För hustru och barn blir i ett dylikt hem tillvaron tung.

Skulle här medmänniskors offervillighet allenast gå ut på att lämna tillfälliga penninggåfvor, understödja barnbespisningen, skänka aflagda kläder o. s. v., så finnes otvifvelaktigt en fara, att hos mången hågen för själf försörjning minskas. Att hjälpa människorna hjälpa sig själfva, det är bästa häfstången att aflyfta nöd.

Med tanke härpå vill Röda korsets kvinnoförenings centralstyrelse träda i förbindelse med hufvudstadens skyddsföreningar för att genom dessa utlämna materiel till sömnad af Röda korsets modeller.

Vi tro, att genom en sådan åtgärd skulle allenast godt framkomma.

Samtidigt som arbetsvilliga, arbetssökande kvinnor erhöle rättvist aflönadt arbete, skulle Röda korset populariseras.

En sådan åtgärd, hvarom här är fråga, skulle bidraga till att införa i folkmedvetandet, att Röda korsets fredsverksamhet inrymmer barmhärtighet och medkänsla för alla olyckor, som öfvergå ett folk.

Om denna arbetshjälps skall kunna gifvas arbetssökande kvinnor, måste förslaget stödjas af allmänhetens sympati.

De, som önska gynna denna form af hjälpsamhet, kunna insända sina bidrag till nedanstående personer, medlemmar af Röda korsets kvinnoförenings centralstyrelse, som med största tacksamhet emottaga hvar gåfva.

Lizinka Dyrssen, Floragatan 21, Martina Björnstjerna, Floragatan 21, Lotte Abelin, Karlavägen 14, Eva von Baumgarten, Dalagatan 56, Agnes Fröman, Grefuregatan 57, 3 tr., Märta von Heijne, Engelbrektsgratan 5, Sigrid Lovisin, Styrmansgatan 1, Hedda Munthe, Villa Värna, Brevik, Lidingön, Elise Odelberg, Strandvägen 33, Ebba Rudbeck, f. Ulfsparré, Nybrogatan 62, Julia Svedelius, Odengatan 42, Anna von Sydow, Narvavägen 8, Anna Flensburg, Lilla Vattugatan 14, Gerda Herlitz, Birgerjarlsgratan 2, Bertha Nordenson, Hamngatan 38, Ida Sjögren, Sturegatan 8.

Från allmänheten.

Kvinnorna och ödmjukheten.

»Où est la femme» ha de lättsinniga fransmännen i tid och otid ropat — med den mest fördärfbringande inverkan på sina kvinnor, som på så sätt blifvit synnerligen inbilska. Och samma ord ha allt som oftast upprepats af lättsinniga eftersägare på svensk botten. Men hitintills har detta icke varit så demoraliserande för de svenska kvinnorna, därför att det alltid gällt sådana områden, där kvinnorna verkligen höra hemma: äktenskapsskandaler, förfalskningshistorier, privatlivsintriger m. m. dylikt. Nu stå vi emellertid inför ett alldeles nytt, förut aldrig skådadt »faktum» i den svenska kvinnans historia: aktningssvärda, samhällsbevarande tidningar skriva långa ledare om kvinnorna och storstrejken, om »samarbetet mellan strejkledningen och de borgerliga kvinnorna». Hvad som griper mig i detta, är icke *hvad* man skrivit, utan *att* man skrivit, icke *kvaliteten* utan *kvantiteten*. Och det är icke af omsorg för samhället — männen sköta nog samhällsgångningarna, oss kvinnor förutan — men af en djupt känd plikt mot mitt kön, som jag fattar pennan för att säga ett allvarsord.

Jag protesterar mot dessa herrar artikelförfattare, som i glömska af den sanningen, att medborgare är och förblifver genus maskulinum ingifva kvinnorna förmätna och dåraktiga föreställningar om sin betydelse för samhällsföreteelserna. I andanom hör jag nu från tusende kvinnoläppar utgå de orden: »Potztausend! Haben wir das Alles gethan», och jag befarar, att dessa olyckliga artiklar på kvinnorna komma att verka så att säga som blodad tand på rofdjuren. Ett ögonblick föll verkligen den tanken mig in, att en hemlig allians möjligen slutits mellan högerpressen och de mest ytterliga kvinnosakskvinnorna, då de nu fast på olika vägar sträfva till samma mål — att egga upp kvinnorna. Men det ser icke riktigt så ut på kvinnohåll.

Huru man nu skall förklara de manliga tidningarnas uppträdande i denna sak, så ber och besvär jag mina medsystrar att icke lyssna till falska profeter, att icke genom dåraktiga förespeglingar om förment betydelse för vare sig strejken n:r 1 eller den eventuella strejken n:r 2 låta grunden för sin tillvaro ryckas undan — den tyvärr redan ganska reducerade *ödmjukheten*, som är kvintessensen af kvinno-lycka. Tro en lifserfaren kvinnas ord: utan ödmjukheten äga vi intet.

JUSTINA P.

Våra ärade läsare

uppmanas värdsamt att ifrigt verka för DAGNYS spridning genom värfvande af nya prenumeranter.

DRICK CIDRIL!

AKTIEBOLAGET CIDRIL
— I GEFLE —

Bästa alkoholfria äppledryck. — Absolut ren naturprodukt.

Telegramadr. "CIDRIL". Tel. 1899, 1898

Svenska Kvinnors Nationalförbunds möte i Stockholm 18 oktober 1909.

Det var för att gifva de svenska delegerade vid Internationella kvinnoförbundets femårskongress i Toronto sistlidna sommar tillfälle att inför förbundet i Stockholm framlägga redogörelse för kongressens förhandlingar, som Nationalförbundet tisdagen den 18 oktober anordnat ett möte i K. F. U. K:s stora sal.

Dr Alexandra Skoglund.

Den vackra samlingslokalen, dekorerad med flaggor och standar, var fylld till sista plats, när Förbundets ordförande fru Eva Upmark med några korta ord öppnade mötet och därefter öfverlämnade ordet till talarinnorna för aftonen.

Af de sju delegerade, hvilkas porträtt illustrera vårt referat, var det fem, som nu framträdde och delgäfvade sina erfarenheter och intryck.

Den första talarinnan, dr Alexandra Skoglund, lämnade en öfversiktlig framställning af kongressens arbete. För Dagnys läsare äro förhandlingarna redan bekanta genom de korrespondensartiklar tidningen hade tillfälle att under sommaren meddela från kongressen, hvarför här icke är nödvändigt ingå på ett utförligare referat af de omfattande kongressärendena. Det torde vara tillräckligt att erinra, att arbetet var uppdeladt på nio sektioner, för

Fröken Sigrid Ulrich.

konst, uppfostran, hygien, industriellt arbete, lagstiftning, litteratur, filantropi, kvinnliga yrken och socialt arbete, och inom hvilka det sedan arbetades i olika kommittéer. Tre voro nybildade — för hygien, uppfostran och emigration — och särdeles goda och intressanta uppslag framfördes af dessa. Kommittén för kvinnans rättsliga ställning beslöt att koncentrera sin verksamhet under den kommande femårsperioden på för-

bättrandet af den gifta kvinnans rättsliga ställning. Anmärkas bör kommitténs för den hvita slafhandeln beslut att förändra sitt namn till »Trafic in Women», eftersom icke endast hvita utan äfven färgade kvinnor — i synnerhet japan-skör — äro föremål för denna handel

Vid omnämmandet af uppfostringskommitténs arbete framhöll dr Skoglund de fullkomligt mönstergilla förhållanden, som hon iakttagit inom amerikanska skolor.

Fröken Anna Lagerberg hade inom litteratursektionen talat öfver Selma Lagerlöf, ett anförande, som mottagits med stort intresse, och inom sektionen för socialt arbete hade fröken Sigrid Ulrich talat om nykterheten.

Nästa talare var dr Inez Laurell, som deltagit i arbetet inom sektionen för hygien. Själ hade hon af ordföranden fått den något svåra uppgiften att på fem minuter vid ett möte redogöra för hvad som gjorts i Sverige på detta område. Hon valde då att särskildt tala om hvad som gjorts här hemma för barnens hygien, och hennes redogörelse för Mjölkdroppens verksamhet hade i synnerhet mötts af stort intresse.

Fröken Axianne Thorstenson talade därefter om rösträttsförhandlingarna vid kongressen, hvarvid hon gaf en liffull skildring af rev. Anna Shaws vältalighet och imponerande personlighet. På sitt klara, koncisa sätt hade Mrs Shaw vid en »rösträttsgudstjänst» — hvilket väl var rätta benämningen för ett möte med ett föredrag af denna medryckande kvinnliga predikare — formulerat sina skäl för den kvinnliga rösträtts införande i följande satser: »så länge staten

Dr Inez Laurell.

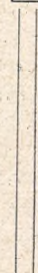
Fröken Ellen von Platen.

Fröken Anna Lagerberg.

Fil. kand. Axianne Thorstenson.

Dr Hedvig Malmström.

befattar sig med kvinnornas angelägenheter, är statsaffärer en kvinnornas sak; så länge samhället ingriper i barnens uppfostran, är samhället en kvinnornas angelägenhet; allt, som rör hemmet, rör kvinnan, och i hemmet har kvinnan sin ideala verksamhet, men det är icke sannt, att Gud skapat alla kvinnor för hemmet, ty i så fall skulle han skapat hem för alla kvinnor». Vidare hade Mrs Shaw framhållit, att när mannen flyttade hemsysslorna ur hemmet, fingo kvinnorna därigenom tid till att tänka öfver och sysselsätta sig med det allmänna och uppge sociala reformplaner. Rev. Shaw hade slutat med att vänd till de församlade säga, att före veckans slut skulle de tacka Gud att det fanns kvinnor, som ville ägna sina krafter åt mänsklighetens tjänst. *Och att samla dessa kvinnor till samfällt arbete vore hvad det Internationella förbundet afser.*

Något särdeles anmärkningsvärdt hade inträffat under kongressen, nämligen att lady Aberdeen, som på grund af sin mans framskjutna ställning hitintills icke tagit någon bestämd position i den kvinnliga rösträttsfrågan, emedan den är af politisk natur, nu uttalade sig för densamma.

Fröken Thorstenson redogjorde därpå för debat-

terna om skyddslagsstiftning och barnarbetet i fabriker.

Därpå följde fröken Ellen Platens skildring af en färd öfver amerikanska kontinenten, med 23 dagar och 20 nätter i Pullmanvagnar, hvilka långt ifrån att vara det bekväma fortskaffningsmedel man nog i allmänhet här föreställer sig, tillskyndade de resande lidanden, som talarinnan humoristiskt karakteriserade med ordet »Pullmangeländet». Af stort intresse var att höra med hvilken entusiasm svensk-amerikanerna öfvarallt mottogo sin landsmaninna och hur hon öfverhopades med rosenbuketter med band i de svenska färgerna.

Aftonens möte avslutades med en serie skioptikobilder från Amerika, hvilka förevisades af fröken Sigrid Ulrich, som samtidigt beskref den färd hon tillsammans med fröken Anna Lagerberg företagit genom Amerika, och lifligt skildrade de storartade naturscenerier, som öfverallt mött deras hänfödda blickar. Till sist framförde fröken Ulrich en hälsning till det gamla hemlandet från svenskarna i Winnipeg, hvilken mottogs af auditoriet stående och under handklappningar.

Efter afsjungandet af »Du gamla, du fria» upplöstes mötet.

H. C. Andersen.

Anteckningar under en resa i Danmark.

Af *Maria Holmström.*

II.

(Forts. fr. föreg. nummer).

Tillfället torde vara inne att beröra Andersens mycket omtalade karaktärsfel och egendomligheter. Hvem har icke från så långt man kan minnas tillbaka hört omtalas hans gränslösa egenkärlek, hans fåfänga och hans besynnerligheter af alla slag. Man har ju t. o. m. klandrat, att han icke gifte sig.

Författare, som gjort Andersensstudier i de senare åren — och ständigt framkomma nya böcker om Andersen — äro tydligtvis mera själfständiga i sin uppfattning på denna punkt, utan direkt påverkan, som de äro, af hvad som *den gången* utgjorde allmänna meningen, då Andersens egen generation förde talan. Det är, säger sålunda en dansk förf. i sitt arbete af 1905, icke svårt att se hvilka egenskaper vår diktare har fått i arf af sina föräldrar. I faderns släkt fanns sinnessjukdom. Farfadern var svagsint, och fadern var en underlig, exalterad person, ehuru icke utan begåfning. Modern var en okunnig, vidskeplig kvinna med dåliga anlag. Hon slutade som drinkerska och vållade sonen mycken sorg. En viss enfaldig fromhet och något vekt och hjärtegodt har varit hennes naturs bästa sida, och alltid bevarade Andersen sin son-

liga kärlek till henne och kände sig vid hennes död "så alldeles ensam".

Af henne har han då ärft det veka sinnet och det lättörda hjärtat, men också en svaghet i karaktären och något visst "pjollrigt", som man då och då stöter sig på. Efter fadern fick han det oroliga lynnet och sin ofta otyglade fantasi.

Redan af naturen var Andersen utrustad med en nervös konstitution, och man må besinna, hur illa han for både som barn i det fattiga hemmet och som yngling i Köpenhamn. Bland annat förlorade han där sin vackra röst genom ständiga förkylningar, orsakade af att han hela vintrarna måste gå våt om fötterna. Kom så tiden i Slagelse skola, hvarom en hel lång artikel kunde skrivas för att belysa tidsförhållandena i dåtidens "lärdaskolor". "Det är", säger nyssnämnda förf., "fråga om, huruvida icke A:s nervöst sensibla konstitution har fått en knäck genom att i den vanskliga kroppsliga utvecklingsperioden, från det 17 till det 22 året, vara underkastad en så rå pedagogs behandling och därtill i ett och ett fjärdedels år vara så godt som instängd i hans ohyggliga hus".

Till allt detta må man besinna, att Andersen af helt

naturliga skäl aldrig lärde att lägga band på sig själf, sina känslor och ord. Han var och förblef ett naturbarn — ursprunglig, egendomlig, impulsiv. Men utan att vara det stora barnet med sina fel, hade han aldrig blifvit den store sagodiktaren han blef och skall vara, så länge danskt tungomål talas.

* * *

År 1835 utgaf Andersen det första lilla häftet sagor. Det innehöll de fyra berättelserna: Elddonet, Lillklas och Storklas, Prinsessan på ärtan och Lilla Idas blommor. Andersen säger själf i sina "anmärkningar" till dessa: Man skulle i stilen höra berättaren, språket måste därför närma sig det muntliga föredraget; det berättades för barn, men äfven den äldre skulle kunna höra därpå. De tre först nämnda sagorna hade jag i min barndom hört i spinnkammaren och vid humleplockningen. "Lilla Idas blommor" kom däremot till därigenom att jag en dag hos skalden Thiele berättade för hans lilla dotter Ida om blommorna i botaniska trädgården. Ett par af barnets anmärkningar behöll jag i minnet och återgaf, då historien sedermera nedskrefs.

Denna Ida Thiele, för hvilken Andersen berättade sin första originala saga, gifte sig sedermera med kommandören vid flottan A. Wilde. Hon dog ung. Hennes man har flera år efteråt på följande sätt skildrat när Andersen infann sig hos Thieles för att uppläsa ett eller annat från manuskriptet: "När alla då hade tagit plats och Andersen mera hade kastat än satt sig ner, med det ena långa benet öfver det andra, sände han oss en vänlig blick, tog manuskriptet i högra handen, lät den vänstra långsamt glida öfver sitt ansikte och, medan handen dolde de så talande ögonen, tycktes han hvila sig, samla krafter. Och hvilken förändring hade icke försiggått i denne märklige mans utseende, när han åter tog handen från ansiktet! Det låg nu liksom en slöja öfver hans drag. Blicken var nu inåtvänd, fjärran från omgifvelserna. Stilla och utan stora åtbörder kom så diktverket. En moder kunde icke omsorgsfullare, icke ömmare handtera sin förstfödde än vår förf. behandlade sitt skaldebarn. Hans vanligen så oregerliga, otympliga rörelser voro nu behärskade, afrundade och i full harmoni med hvarje uttaladt ord. Blef en arm utsträckt, en hand lyftad, ett finger höjdt, så var det i helstöpt form. Och oakadt hans organ i och för sig icke var vackert, lät dock hans uppläsning som dämpad musik". —

År 1872 — således endast tre år före sin död — utgaf Andersen sina sista sagor och historier, af hvilka "Tant Tandvärk" är det allra sista han skrifvit. Inalles har Andersen författat och utgifvit 156 sagor och berättelser. —

Icke endast i Köpenhamn och i Danmark utan öfverallt i den bildade världen blef man under årens lopp så van vid att det lilla sagohäftet blef synligt samtidigt med att de första vårblommorna spirade fram. Omslaget var gult och visade en gosse, som sålde små blombuketter. Beständigt väckte "Andersens Eventyr" en hjärtlig förnöjelse, äfven om de icke alltid stodo på jämnhöjd med de bästa han gifvit och hvilka den dag i dag är och till alla tider skola vara och förblifva oupphunna i mästerskap,

exempelvis "Den fula ankungen", "Det är riktigt sant", "Den ståndaktige tennsoldaten", "Prinsessan på ärtan", "Klockan", "Under pilträdet", "Hon dugde inte" m. fl., m. fl. Af dessa är "Den fula ankungen" hans egen lefnadssaga, "Under pilträdet" är tillkommet genom Andersens obesvarade böjelse för Jenny Lind, och i "Hon dugde inte" skildrar han sin mors djupt vemodiga lifshistoria.

I Danmark behöfde Andersens sagor ett helt decennium för att arbeta sig fram. Barnlektyr, menade man, skulle vara lärorik och moralisk. "Elddonet" ansågs af en anmälare "innehålla oanständigheter" och "Prinsessan på ärtan" saknade den respekt man är skyldig högtstående furstliga personer. I utlandet däremot, synnerligen i Tyskland, slog dessa sagor genast igenom, hvilket ju tidigare varit förhållandet äfven med romanerna. Ingen under således, att Andersens resa där åren 1845—46 liknade ett triumftåg. Konungar och furstar mötte honom som en jämnlige, som "fursten i sagans rike", de högsta ämbetsmän, konstnärer och författare sökte hans vänskap. Ordnar och dyrbara gåfvor öfverräcktes honom, och folkets kärlek tog sig många rörande uttryck, där han for fram. Och så är det händanefters i alla länder under alla hans resor. Den fula ankungens vingfjädrar voro utvuxna — de hade fått den unga svanens hvita, skimrande glans. Nu fick också efter hand hans fädernesland ögat upp för hvad han betydde och hur känt och aktadt han gjort Danmark vida kring i världen.

Själf är Andersen öfvervældigad af glädje och tacksamhet, och denna fromma, barnsliga själ gaf Gud äran för allt.

* * *

De två sista åren af sitt lif kände skalden krafterna mer och mer aftaga. Han bodde med en manlig tjänare på "Rolighed" utanför Köpenhamn i grosshandlare M. Melchiors familj, där den största hänsyn och ömhet visades honom. Han sysselsatte sig med att klistra samman den bekanta eldskärmen, som också utgör ett slags illustration till "Mit Livs Eventyr" och hvilken befinner sig i fröknarna Melchiors ägo, liksom en hel del andra intressanta minnen, synnerligen en rikhaltig brevsamling från och äfven till Andersen.

Den 4 augusti 1875 somnade han in, stilla och lugnt. Jordfästningen ägde rum under stora högtidligheter den 11 augusti i Frue Kirke, där konungen, kronprinsen m. fl. af det kungliga huset närvaro samt ministrar, sändebud och deputationer från när och fjärran. Hela Köpenhamn var i rörelse, då den långa processionen skred fram till Assistenskyrkogården, där den gamle sagodiktaren myllades ner i Collinska familjegravnen.

Han hade alltså några månader förut förunnats lyckan att upplefva sina 70 år, hvilket han så mycket önskat. Han beskärdes då den ovanliga utmärkelsen, att Köpenhamns stad tillkännagaf sig ämna resa hans staty i Rosenborgs slottspark. Danska bokvärlden utgaf "Historien om en moder" på 15 språk — den är nu jämte andra af hans sagor öfversatt på många fler — och amerikanska barn sände honom ett stort och dyrbart praktverk. Snart sagdt

hela världen hyllade honom, och detta uttryckte han på sitt enkla sätt med att "alla voro så goda".

Andersen hade troget lyssnat till rösten i sitt inre och följt den. Därigenom har han för alla tider visat världen, hvad en människa då kan uppnå. Då han hörde den underbara klockklangen där längst inifrån de djupa skogarna, gick han ensam åstad för att finna tonernas urkälla. Han lyssnade och lyssnade under den mödosamma vandringen, och till sist stod han där uppe på höjden med poesiens och fantasiens stora, härliga rike utbredt under sina fötter. Och nu klingade klockans toner renare och skönare än någonsin!

I "En Digtars sidste Sang" målar skalden sin livsväg sålunda:

Løft mig kun bort, du stærke Død,
Til Aandens store Lande,
*Jeg gik den Vej, som Gud mig bød,
Fremad med oprejst Pande.*
Alt hvad jeg gav, Gud, det var dit,
Min Rigdom ej jeg vidste;
Hvad jeg har övet er kun lidt,
Jeg sang som Fugl fra Kviste!

Notiser.

Sjunde allmänna svenska fattigvårdskursen, anordnad af Svenska fattigvårdsförbundet, öppnades i Jönköping den 23 okt. af landshöfding Pettersson, som därefter valdes till kursens ordförande. Kursen, som räknar 200 deltagare, pågick till den 25 okt.

Kvinnornas rösträttsrörelse. Två nya lokalföreningar för kvinnans politiska rösträtt, den 151:a och 152:dra, ha bildats i Hellekis och Årnäs, Västergötland, efter föredrag af seminarieadjunkten, fru Jenny Velander, Skara.

Kommunalt anslag till Stockholms flickskolor. Hos stadsfullmäktige hemställer drätselnämndens första afdelning om beviljande af ett anslag till högre flickskolor i hufvudstaden af högst 83,800 kr. Dessutom förordas ett förslagsanslag af 22,000 kr. till lönetillägg åt lärarinnor.

Som bekant har riksdagen fastställt nya grunder efter hvilka anslag till flickskolor skola utgå. Som dessa förhållanden ej hunnit blifva fullt ordnade, äro de här ofvan omtalade anslagsbeloppen endast förslagsvis beräknade.

Kvinnorna och rusdrycksförbudet var ämnet för ett föredrag af fröken Emilie Rathou vid Östermalmsföreningens af Hvita bandet i Stockholm möte i kyrkan vid Floragatan söndagen den 24 okt.

Tal. påpekade den stora okunnighet och likgiltighet, som råder i denna fråga, medan andra sociala frågor redan ha i stor grad tagit kvinnornas intresse i anspråk. Man bör icke låta binda sig af konventionella hänsyn och fråga sig, om det är fint nog att befatta sig med frågan, man bör göra klart för sig om det är rätt och nyttigt. Tal. ansåg, att det är kvinnans plikt att ingripa till skydd för barnen och för mannen och därmed för hela samhället. Kvinnan och förbudssaken ansåg hon höra tillsammans som kvinnan och familjen. Hon manade till ett lifligt deltagande i förbudsomröstningen.

Fröken Symonds Ohlin talade om föreningsväsendets nytta, och fru Emma Wretlind inledde med en religiös betraktelse, hvarjämte solosång utfördes.

Förbudsomröstningen. Med anledning af den omröstning om ett fullständigt och permanent rusdrycksförbud, som Nykterhetssällskapens representantförsamling i dagarna igångsatt, har fröken Anna Lindhagen framställt ett förslag, att ej endast absolutisterna och de utpräglade förbudsmotståndarna utan äfven moderatisterna borde tillspörjas om sin mening i saken, d. v. s. uttala sig om ett *partiellt* permanent rusdrycksförbud.

Nykterhetssällskapens representantförsamling anser emellertid, att det skulle vara mindre klokt med en dylik uppdelning på så att säga tre fronter. Frågan vore för öfrigt allt för sent väckt för att kunna leda till några åtgärder.

Föreningsmeddelanden.

Malmö Folkskolläraryrkesförening hade den 20 okt. sammanträde å Johannes folkskola i Malmö. Den nya byggnadens tidsenliga och praktiska lokaler togos i betraktande. Därefter diskuterades ett par skolfrågor, hvarpå val till Sveriges Folkskolläraryrkesförbunds centralstyrelse vidtog.

De förutvarande medlemmarna fru Alma Vik, Stockholm och frk. Lina Gren, Malmö, omvaldes. Till centralstyrelsemedlem i aflidna frk. Anna Rylanders ställe utsågs frk. Anna Ljungberg, Stockholm.

Till suppleanter valdes fröknarna Naëmi Uddenberg, Malmö, och Maria Jönsson, Stockholm.

Revisor blev fröknarna Alma Vesterberg och Gerda Nystedt, Stockholm.

Till revisorssuppleanter utsågos fröknarna Hanna Klaesson och Thorhild Malmberg, Stockholm.

Kvinnornas diskussionsklubb i Stockholm har afhållit sitt årsmöte. Styrelsen beviljades därvid full och tacksam ansvarsfrihet. Ny styrelse valdes. Af afgående styrelsemedlemmar omvaldes samtliga, som ej undanbedt sig återval.

Styrelsen fick följande sammansättning: fruarna Bergner-Andersson, Ekberg och Alma Faustman, fröken Sigrid Gyllencreutz, dr Julia Kinberg, doktorinnan Helga Kjellberg, fru Carola Sahl v. Koch, fröken Anna Ljungberg, fru Hilda Sachs, doktorinnan Elin Sellberg, fröken Mathilda Staël von Holstein och fröken Elin Wägner. Till revisorer återvaldes fröknarna Ethel d'Aubigné och Anna Frisell.

Ämnet för aftonens diskussion var: "Göteborgssystemet anställer kvinnlig betjäning", med inledningsföredrag af fröken Emelie Rathou, som därvid uttalade en skarp protest mot denna Göteborgssystemets åtgärd.

Breflåda.

Rösträttskvinna, Grenna. Svenska Hem upptar som medlem äfven kvinnor i landsorten. Medlemskap vinnes mot lösande af minst en andel. Andel kostar 20 kr., men kan erhållas mot afbetalning af 2 kr. i månaden. Varor sändas fraktfritt till landsorten, när rekvisitionen öfverstiger 50 kr. Prospekt och närmare upplysningar lämnas på begäran direkt från *Svenska Hem, Verkställande direktören*, Jakobsbergsgatan 6, Stockholm.

Rättelse. Till rättelse af notisen om Fredrika-Bremerförbundskretsens Malmö--Lund med omnejd sammanträde å Hvilan, omnämnd i senaste numret af Dagny, meddelas, att ämnet för fru Ingers föredrag var "Folkhögskolans mål och medel".

Frågor och svar.

Hvar kan man prenumerera på Dagny?

I landets alla postanstalter och boklädor kan man beställa huru många ex. som helst.

Skall man alltid prenumerera å dessa ställen?

Ja, ifall man önskar endast 1, 2, 3 eller 4 ex. skall man alltid göra det.

Hvad kostar Dagny i postanstalter och boklädor?

Dagnys postprenumerations- och boklädpris är kr. 4: 50 för $\frac{1}{1}$, 2: 50 för $\frac{1}{2}$ och 1: 25 för $\frac{1}{4}$ år.

Hvilka villkor erhålla prenumerantsamlare å Dagny?

Den, som samlar minst 5 prenumeranter, erhåller en provision af kr. 1:— för hvarje helårs-, 50 öre för hvarje halfårs- och 20 öre för hvarje kvartalsprenumerant.

Huru skall man förfara för denna provisions erhållande?

Sedan man samlat *minst* 5 prenumeranter, går man tillväga på ett af följande sätt:

- 1) *Antingen*: Genom insändandet af prenumerationsafgiften med afdrag af provisionen beställer man det behöfliga antalet ex. (hur många som helst, men *alltid minst 5*) direkt från Dagnys exp., Stockholm, som under samlarens adress i ett och samma paket sänder *alla* beställda ex. Samlaren har då att ombesörja utdelningen till de samlade prenumeranterna.
- 2) *Eller*: Man prenumererar å närmaste postkontor (*ej* annorstädes) för de samlade prenumeranterna, detta under hvars och ens adress, begär kvitto å samtliga erlagda afgifter, tillställer oss detta kvitto, då vi omgående pr postanvisning sända samlaren den stadgade provisionen.

Hvar, och till hvilket pris kan man nummervis lösa Dagny?

I städernas tidningskontor och cigarraffärer samt hos Dagnys kommissionärer i landsorten. Pris 10 öre pr nummer.

Alla skrivelser rörande expeditionen adresseras:

**DAGNYS EXPEDITION,
STOCKHOLM.**

Annonsförmedlare,

pålitliga och välrekommenderade,

önskas för Dagny såväl i landsor-

ten som hufvudstaden. Anmälan å

**DAGNYS EXPEDITION,
Mästersamuelsgatan 51, Stockholm.**

Rösträttslitteratur:

Skrifter utgifna af Centralstyrelsen i Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt:

N:o I, Till regeringen från svenska kvinnor ingifna skrivelser i Rösträttsfrågan 1905—1906	(—: 50)	—: 25
” III, Mathilda Staël von Holstein: Målsmanskapet och kvinnans ställning inom äktenskapet enligt gällande svensk rätt		—: 50
” IV, Anna B. Wicksell: Om kommunal rösträtt för gifta kvinnor		—: 10
” V, Lydia Wahlström: Statsintresset och kvinnans rösträtt		—: 40
” VI, Partiuttalanden i kvinnornas rösträttsfråga		—: 25
” VII, K. A. Sheppard: Kvinnorösträtten på Nya Zeeland		—: 40
Ann Margret Holmgren: Strödda intryck från den Internationella kvinnorösträttskongressen i Köpenhamn		—: 10
Elin Wahlquist: Partipolitiken och kvinnornas rösträttsfråga		—: 03
Ann Magret Holmgren: Mor Karin		—: 03
Nancy Svanberg: Goda Kamrater		—: 03
Sigrid Kruse: Grannarna		—: 02
Kortfattad ledning för kvinnornas deltagande i de kommunala valen		—: —

Föreningens för kvinnans politiska rösträtt i Stockholm flygblad:

N:o 1, Natanael Beskow: Till frågan om kvinnans politiska rösträtt		—: 05
” 2, Anna Whitlock: Bör den svenska kvinnan erhålla politisk rösträtt?		—: 10
” 3, Hilma Borelius: Hvarför är motståndet mot kvinnans politiska rösträtt oberättigadt?		—: 10
” 4, Lydia Wahlström: Principerna för kvinnans rösträtt		—: 10
” 6, ” ” Lärdomar af den kvinnliga rösträttsrörelsen		—: 10
” 7, Några manliga inlägg i den kvinnliga rösträttsfrågan		—: 15
” 8, Lydia Wahlström: Högerkvinnorna och den nuvarande situationen		—: 05
” 9, Sofi Lindstedt: Hvarför böra religiöst öfvertygade kvinnor ansluta sig till rösträttsrörelsen		—: 05
Minneslista		—: 05
Georg Stjernstedt: Den svenska kvinnans rättsliga ställning	(—: 75)	—: 60
Lydia Wahlström: Den svenska kvinnorörelsen		—: 45
Ragnhild Modin: Bröllopet på Ensillre		—: 25
Hilda Sachs: Kvinnornas rösträtt. Svar till herr Adolf Hallgren		—: 25
Anna Kleman: Kvinnans medborgarrätt		—: 25
Karl M. Lindh: Kvinnornas rösträttskraft		—: —

Ofvanstående flygblad och broschyrer kunna rekvideras från Landsföreningens för Kvinnans Politiska Rösträtt byrå Lästmakaregatan 6, Stockholm, som hålles öppen hvarje dag kl. 3—4 e. m.

Vid rekvisition af minst 100 ex. af flygbladen n:ris 1—9 lämnas 25 proc. rabatt.

Social Tidskrift,

politiskt neutralt organ för samhällsfrågor, anordnar under årets sista kvartal en *försöksprenumerations*. Okt., nov.- och dec.-häftena, som på posten och i bokhandeln kosta tillsammans kr. 1: 75, kunna erhållas till nedsatt pris af 1 kr., om anmälan sker omedelbart å Redaktionen, 6 Lästmakaregatan.

Oumbärlig för medborgerliga studier.

Aktuellt innehåll. Bidrag af våra främsta författare på det samhällsliga området.

OBS.! Oktoberhäftet af Social Tidskrift innehåller en intressant artikel om Kvinnornas rösträttsstrid i England af fru C. v. Koch.

PLATSSÖKANDE.

(Platssökande få sina annonser införda i Dagny för halftva priset eller 7½ öre pr mm.)

Finnes plats för exam. sjuksköterska, som vill försöka göra lifvet någorlunda drägligt för en människa, bunden vid sjukrummet? Läser gärna högt, vill event. vara behjälplig med skrifgöromål eller läxläs. med barn, om sjukvården det tillåter. Lön 60 kr. i mån., för längre tid 50 kr. Svar till "Ari", Udenäs.

Ex. sjukgymnast

önskar plats i familj eller som assistent å institut. Svar till "Gymnast", Landskrona-Posten, Landskrona.

Sjuksköterska.

önskar privat anställning snarast. Svar till "Goda rekommendationer", Svenska Dagbladets annonskont., Stockholm, f. v. b.

Plats som biträde i sjukvård

eller, i brist därpå som barnsköterska, önskar 21-årig flicka. Svar till "21 år", Allm. Tidn.-kontoret, Gäfle.

Småskollärarinna önskar under ferierna, 1 dec.—15 febr., plats i familj för att delta i inom husförekommade göromål, och äfven, om så önskas, undervisa mindre barn. Svar till »Lärlarinna», Tenhult, p. r.

Språkkunnig dam

önskar mot allt fritt medfölja å resor eller plats som sällskap. Svar till "Gentle", p. r. Hufvudpostkontoret, Göteborg.

En bättre musikalisk flicka

önskar plats som husmoders hjälp helst där barn finnes. Svar till "Elin" Figgeholm p. r.

Plats som Husföreståndarinna

i bättre ungarshem eller där husmoder saknas önskas af allvarlig, stadgad flicka. Svar till "1 nov. 1909", Adolfsfors.

Slöjdlärlarinna, hvilken genomgått Högre Lärlarinneseminarium, Handarb. Vänners praktiska och teoretiska värfkurser, dess slöjdlärlarinnekurs, en folkhögskola samt en kurs i klädsömnad, önskar plats i skola, hem eller tapiseriaffär. Finna betyg finnas. Svar till "G. T.", Törnåkra.

Fotografer!

Plats i stad i mellersta Sverige önskas i midten af November, på helt år eller endast för vintern, af Flicka, skicklig i retusch och plåttagning, äfvensom i andra å en ateljé förekommade göromål. Kompetent att på egen hand förestå ateljé. Små pretentioner. Svar märkt "Y. Z. 8-årig praktik", under adress S. Gumælius' Annonsbyrå, Stockholm, f. v. b.

Slöjdlärlarinna, hvilken genomgått Hulda Lundins Sem., Handarbetets Vänners praktiska och teoretiska värfkurser, dess slöjdlärlarinnekurs, en folkhögskola samt en kurs i klädsömnad, önskar plats i skola, hem eller tapiseriaffär. Finna betyg finnas. Svar till »G. T», Törnåkra.

Ung, bildad, musikalisk flicka, som är fullkomligt mäktig tyska språket, söker plats i godt hem som hjälp och sällskap. eventuellt att handleda ett par barn i vanliga skolämnen och i hennes speciella ämne, pianospelning. Önskar lön och vill anses som familjemedlem. Referenser kan erhållas. Svar ombedes till »P. 19 år», Svenska Annonsbyrån, Göteborg.

Två unga bildade flickor, den ena kunnig i husliga göromål och matlagning, den andra kunnig i husliga göromål och musik, önska plats i god familj i Stockholm eller trakten däromkring. Äro villiga att mot någon lön utföra hemmets sysslor och önska räknas som medlemmar af familjen. Ref.: Kyrkoherde Ramström, Järnboås. Svar till "21 och 27", Prästgården, Järnboås.

Bildad flicka,

kunnig i matl., bakn., sömnad och handarbeten, söker plats. Svar till "Huslig", p. r. Ljungbyhed.

En 17-årig, elementarbildad flicka, som nära ett år vistas i prästfam., önskar snarast plats såsom husmoders hjälp och sällskap, är villig deltaga i alla i ett bättre hem förekommade göromål. Goda rekommendationer finnas. Svar före den 26 okt. till »Frisk och hurtig», Katrineholm p. r.

LEDIGA PLATSER.

Vid Vännersborgs högre läroverk för kvinnlig ungdom blifva till nästa vårtermin tvänne lärlarinneplatser lediga:

1) Med undervisningsskyldighet i modersmålet, historia och matematik på högre stadiet. Kompetens: Högre Lärlarinneseminarium eller däremot svarande utbildning. Lön: 1,400 kr. jämte pensionsbidrag. 2) Med undervisningsskyldighet i kristendom, modersmålet, historia och tyska å lägre stadiet. Lön: 1,400 kr. för högre kompetens, eljes 1,200 kr. jämte pensionsbidrag. Fullständiga ansökningshandlingar böra insändas till Styrelsen före den 15 nov.

Styrelsen.

En stadssjuksköterskebefattning

i Halmstad är ledig fr. o. m. den 1 jan. 1910. Ansökningar insändas jämte ålders- och läkareintyg samt meritförteckning före den 28 nov. till förste stadsläkaren. Skyldigheter: enskild sjukvård och tjänstgöring å epidemisjukhuset vid behof. Förmåner: 500 kr. årslön; kr. 1:50 jämte kost för dygn vid sjukvård eller tjänstgöring.

Guvernant sökes

till landet, Stockholmstrakten, undervisningsvan, allvarlig, villig hjälpa till i hushållet, endast 12-årig flicka., musik fordras ej. Ansökan med foto, betygsafskr. till "Nu ledig", under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Sthlm.

För målning å finare träslöjd, hufvudsakligast för national- och allmogebilder sökes kompetent ung dam. Svar med löneanspråk, betyg (arbetsprof och foto event.) till "Slöjdmålning", Tranås.

Husmodersplatsen

vid Länslasarettet i Hudiksvall är från och med 1:a nästkommande dec. ledig. Lön 500 kr., eget rum och allt fritt. Ansökningar, åtföljda af åldersbevis, intyg om kompetens och foto., skola vara insända till lasarettsdirektionen senast 15 nov. Vidare upplysningar lämnas af sysslomannen.

Energisk Dam,

kompetent stenograf och maskinskrifverska äfvensom kunnig i engelska språket får själfständig plats på kontor; å personer som ej uppfylla ofvanstående villkor reflekteras ej. Utförligt svar till »Kr. 100:—», Allm. Tidningskontoret.

Kvinnlig kontorsplats

å Badanstaltens vid Nynäs Hafsbad kontor. Sökande bör kunna själfständigt sköta vanliga kontorsgöromål, kassa och korrespondens samt tala minst ett främmande språk, helst engelska. Skriftliga ansökningar med ref. etc. och helst fotografi till A.-B. Nynäs Villastad, Centralpalatset, Stockholm.

För anspråkslös, gladlynt, helst musikalisk flicka, som mot fritt vivre och någon lön vill deltaga i alla husliga sysslor, finnes plats. Svar med foto. till Fru Ing. Clausen, Holbæk, Danmark.

En barnfröken

barnkär och plikttrogen, hemma i späda barns vård, erhåller plats nu genast att sköta ett två månader gammalt barn. Svar med betyg och löneanspråk till postfack 47, Eksjö.

Bildad barnkär flicka erhåller plats på herrgård i Södermanland att vårda 3 små flickor om 2½, 4½ och 7 år. Den sökande bör vara fullt frisk, hafva glad och jämt lynne, godt ordningssinne samt vara något kunnig i sömnad. Svar till Fru Maria Ekengren, Malm, Bettna.

För en enkel, bildad flicka finnes plats att som sällskap och hjälp sköta en ensam persons hushåll. Svar till Fröken E. Berg, Himmelsö, Ösno. Referenser: Direktör M. Simonson, Ludvigsgberg, Stockholm, Sö; Fröken A. Zins, Hornsgatan 52, Stockholm.

Plats i stad i Västmanland, liflig trakt, får enkel, frisk, bildad flicka, kunnig i matlagning. Nya Inack-Byrån, Brunkebergsg. 3 B, Sthlm.

Modebyrån,

Drottninggatan 81 A, 2 tr.

Stockholm.

A. T. Brunkeb. 719. R. T. Vasa 261.

meddelar råd

vid val af damtoalletter, färger, modeller m. m., vid ordnandet af väningar, dekorering för fester m. m. Uppköper modevaror för damer i landsorten. Moderat arvode.

Fru A. Beijer, kl. 11—5.

Gynna

Dagnys annonsörer!

Sprid Veckotidningen DAGNY!

Deposition & Sparkassa

5%

KÖPMANNABANKEN,
Arsenalsgatan 9,
Södermalmstorg 8,
STOCKHOLM.
Aktiekapital 3,000,000 kr.

Kristinehamns Praktiska Skola

(För män och kvinnor. Grundad 1878)

Hushållsafdelning med husmoderskurs.

Slöjdfafdelning: Väfnad, sömnad, träsnideri, läderplastik m. m.

Tandvårk.

Såsom fallet är vid **vårk**, **förorsakad af yttre skador**, likaså kan **tandvårk** i många fall **raskt häfvas**, i andra **lindras** genom behandling med Salubrin. Allt kan dock missbrukas genom öfverdrifter och understundom använda patienter Salubrin outspädd, så att det skadar slemhinnorna. Om däremot bruksanvisningen iakttages, kan Salubrin icke göra skada utan endast nytta.

Tillhandahålles i Parfym-, Speceri & Färgaffärer. Partilager hos Geijer & Co., Akademigränd 1, Stockholm.

Sjukvård i hemmet.

Kort sjukvårdskurs för husmödrar och unga flickor i hemmen börjar den 25 Okt.

Begär prospekt.

Tunnelgatan 25, STOCKHOLM.

Sally Peterson,

Sjuksköterska.

Riks. 68 98. Allm. 82 11.

Folkskolans Barntidning

utgifven och redigerad af **STINA QUINT** utkommer 1909 i sin adertonde årgång.

Ett rikt illustrerad nummer hvarje vecka, 36 veckor under året.

Bästa och lämpligaste läsning för barn af alla samhällsklasser.

Prenumerera å närmaste postkontor. Pris för helt år Kronor 1: 65, halft år 90 öre.

Föreningens för Kvinnans Politiska Rösträtt i Stockholm

medlemmar uppmanas att vid ombyte af bostad uppge såväl gammal som ny adress antingen till Föreningens kassaförvaltare, fröken Stina Quint, Artillerigatan 4, eller på Föreningens byrå, Lästmakaregatan 6, Allm. tel. Br. 9 44. Till dessa expeditioner kunna äfven medlemsafgifter insändas.

Rodenstamska Slöjd- och Hushållsskolan Hudiksvall.

Husmoderskurs. Skolköksläroinnekurs. Slöjdläroinnekurs. Hemslöjds- och Växtfärgningskurs.

7 meter mörkblå Damcheviot tjock stark vintervara 70 cm bred finnes äfven i svart, grå, brun eller röd färg till 4,20. Blustyg 2,9 met. prima velourflanell, 70 cm. bred i 100-tals vackra mönster, som vanligen kostar 75 öre m, erhålles till 1 kr., 10 bitar 9,80. Rosatvills till underkläder, kraftig stark vara 32 öre met., d:o extra prima skår eller blå äfven passande till herrkalsonger 0,40 met. Tillskrif Otto Oskarson, Gamla Kungsholmsbrogatan 23 A., Stockholm.

Kvinnliga arbetsområden.

Utbildningskurser m. m. Muntliga och skriftliga upplysningar genom

Fredrika-Bremer-Förbundets Byrå,

54 Drottninggatan.

För kapitalister, särskildt fruntimmer, har dei länge varit ett värdepapper, önskningsmål att kunna öfverlämna värden af sina värdepapper och skötseln af sina affärer åt någon person eller institution, som med absolut säkerhet förenade punktlighet och noggrannhet i utförandet af det anförtrödda uppdraget äfvensom prisbillighet. En sådan institution är

Stockholms Enskilda Banks Notariatafdelning
(Lilla Nygatan 27, expeditionstid 10—4),

som under garanti af **Stockholms Enskilda Bank** åtager sig vård och förvaltning af enskilda personers och kassors värdepapper.

Exempel 1. Om en person hos Notariatafdelningen deponerar obligationer, inkasserar Notariatafdelningen vid förfalltiderna kuponger och tillhandahåller deponenten influtna medel. Vidare efterser Notariatafdelningen utlottningar af obligationer och underrättar deponenten i god tid, ifall en denne tillhörig obligation blifvit utlottad, samt lämnar förslag till ny placering af det ledigblifna kapitalet.

Exempel 2. Om inteckningar deponeras hos Notariatafdelningen, underrättar Notariatafdelningen gäldenären därom att räntorna å inteckningarna skola till afdelningen inbetalas, hvarefter de medel, som inflyta, till deponenten redovisas. Vidare tillser Notariatafdelningen, att inteckningarna blifva i vederbörlig tid förnyade. Om en hos afdelningen deponerad inteckning genom underlåten förnyelse skulle förfalla, ersätter **Stockholms Enskilda Bank** därigenom uppkommen skada.

Förvaringsafgift: 50 öre för år per 1,000 kronor af depositionens värde, dock ej under två kronor.

Fem praktiska äfventyrsböcker för barn och ungdom.

Tsarens kurir. Berättelse för barn och ungdom. Fritt efter Jules Verne af Alfred Smedberg. 352 sidor med 47 illustrationer af Karl Aspelin. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Parzival. En riddarsaga från medeltiden. Bearbetning af Hugo Gyllander. 259 sidor. Med 45 illustrationer af Ingeborg Uddén. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Sagogrottan i Sagoskogen. En samling sagor af Harald Östenson. 303 sid., 50 illustrationer. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Den hemlighetsfulla ön. Berättelse för barn och ungdom. Fritt efter Jules Verne af Alfred Smedberg. 312 sidor, 44 illustrationer af Brita Ellström. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Hjälten bland hjältar skildrade för barn och ungdom af Marie Louise Charles G. Gordons lif och stordåd, ise Gagner. 304 sidor, 33 illustrationer af Edv. Berggren. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Erhålles i hvarje bokhandel eller direkt från

Folkskolans Barntidnings Förlag, Stockholm. (Stina Quint.)

Fredrika-Bremer-Förbundet: Drottninggatan 54.

Rikstel. 27 62. Förbundets byrå öppen 11—4. Allm. tel. 48 16.

Fredrika-Bremer-Förbundets Sjuksköterskebyrå: Tunnelg. 25.

Rikstel. 68 98. Allm. tel. 82 11.

Innehållsförteckning.

Dagens nummer innehåller:

Andelsrörelsen i Finland. Hannes och Hedvig Gebhard. Af E. K—n.

”Storstrejken och kvinnorörelsen än en gång”. Kvinnan i den offentliga arbetsförmedlingens tjänst. Af Elsa Alkman.

Arbetet, hemmet och kvinnorna.

Ett samtal med en fransk suffragist.

Själhjälp. Af N—n.

Från allmänheten: Kvinnorna och ödmjukheten. Af Justina P. Svenska Kvinnors Nationalförbunds möte i Stockholm 18 oktober 1909.

H. C. Andersen. II. Af Maria Holmström.

Notiser.

Föreningsmeddelanden.

Brefläda.

**Prenumeration å Dagny sker å närmaste postanstalt
eller bokhandel.**